■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויגש ■ ב' טבת ה'תשע"ח ■ 20.12.2017 ■ גליון מס' 458 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

תיקחו אחריות!!!

/ הרב מתניה אריאל שליט"א

בלכתך ב"דרך", שבוע אחרי הסתלקותו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל...

"להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך"... מה אכפת היה ליוונים שאנחנו זוכרים את התורה? מדוע לא הספיק להם: "להעבירם מחוקי רצונך"? והתשובה היא, כי הכל תלוי בגדלות בתורה. זה עתה הסתלקו מאיתנו 104 שנים של תורה. שנים של עמל והתמסרות לתורה מתוך יראת שמים וענווה. אולי זה קרה דווקא בערב חנוכה, כדי לומר לנו - אל תסמכו על זה שאני כאן. תקחו אחריות!

התנכרות יוסף לאחיו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

הרמב"ן בפירושו לתורה (בראשית מב ט) שואל: "יש לתמוה, אחר שעמד יוסף במצרים ימים רבים והיה פקיד ונגיד בבית שר גדול במצרים, איך לא שלח כתב אחד לאביו להודיעו ולנחמו, כי מצרים קרוב לחברון בששה ימים, ואילו היה מהלך שנה [גם אז] היה ראוי להודיעו לכבוד אביו, ויקר פדיון נפשו ויפדנו ברוב ממון". ועל שאלת הרמב"ן מוסיף אברבנאל: "למה התנכר יוסף לאחיו ודיבר אתם קשות, והלא היה זה לו עוון פלילי בהיותו נוקם ונוטר כנחש . . . כל שכן אביו הזקן, שבע רוגז ומלא דאגות, איך לא חמל עליו והרבה צער על צערו במאסר שמעון". אבל כשאנו מתבוננים בהתנהגותו של יוסף אנו רואים שהוא פועל לא ממניעי נקמנות, שעל הכתוב: "ויאסור לעיניהם את שמעון" אמרו במדרש: "לעיניהם אסרו - כיון שיצאו להם, הוציאו והיה מאכילו ומשקהו ומרחיצו וסכו" (ב"ר צא). מכאן שכל מעשיו של יוסף היו רק כלפי חוץ, היה לו מניע פנימי שאליו חתר יוסף - מה רצה יוסף להשיג בהתנכרותו לאחיו?

אחת התשובות להתנהגותו של יוסף היא רצונו שהחלומות יתקיימו, אבל על כך שואלים בצדק האם רצון זה שווה לסבל הממושך של אביו, ומי התיר לו לחטוא כנגד אביו? על כך משיב הנצי"ב בפירושו 'העמק דבר': "והודיע הכתוב שלא מחמת נקימה ח"ו התהלך עמם בעיקשות כזה, אלא משום שנזכר החלומות שהוא כעין נבואה, שהרי החלום הראשון כבר נתקיים, וא"כ עליו לראות שיקוים גם השני, ואם לא יעשה כן יהיה כמו כובש את נבואתו, ע"כ ביקש סיבה שיגיע לזה". וכך מסביר זאת הגר"א (באדרת אליהו): "ולכך הקדימה התורה: 'ויזכור יוסף את החלומות' - להודיע שכל מה שעשה לא עשה אלא מרוב צדקתו, ויקוימו החלומות, שלא להכחיש רצון וגזירת עליון, וזהו כלל התורה".

תשובה נוספת להתנהגותו של יוסף היא רצונו לאפשר לאחיו לשוב בתשובה שלימה על חטא מכירתו. הוא הבחין באחיו בבואם למצרים תחילתה של חרטה, כמו שמבואר במדרש (תנחומא ישן,

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שוויית חורף
הזמן הכי טוב להדליק בו את נרות החנוכה זה 'משתשקע החמה', אולם הלכה זו קשה היא לקיום בהרבה מקרים...
המשך בעמי 2

דמעת הרווקים והרווקות
ברצוני לשתף את אחינו בית ישראל בסיפור אישי, ואמיתי, שקרה איתי, ואם יהיה מזה תועלת, והיה זה שכרי...
המשך בעמי 4

סיפור לשבת

ניגון מגן עדן
את ידיו נטל בביתו, אכל מעט ופנה ללכת אל ה"שטיבל" במטרה להמשיך ולסיים שם את ה"סעודה שלישית"...

"נס חנוכהי"
שנה קשה הייתה שנת תר"פ ליהודי פולין. האווירה הייתה ספוגה קנאה ומשטמה. מדי פעם היו הגויים עורכים פוגרומים ביהודים...
המשך בעמי 6

שביבים
■ הגר"ג ויינברג זצ"ל ניצח רב-אמן בשחמט
■ הילד בן ה-9 הצליח להרים את המכונית שנפלה על אביו
■ כיצד לא בייש מרן הגרש"ז אויערבך עד לא-כשר
■ תפילה להצלחתה של חנות אופניים
■ כוחה של אמונה
■ דמעות שליש
המשך בעמי 8

מקץ יז): "אמר להם יוסף לאחיו: תדעו שאתם מרגלים, למה הייתם הולכים ומחזרים בכל המדינה? אמרו לו: אח לנו ומכרנוהו לעבד, ומשעה שמכרנוהו אבינו יושב ומתאבל עליו, וירדנו וכסף בידינו, לומר בכל מקום שאנו מוצאים אותו אנו פודים אותו. . . אמר להם: ואם אינו מבקש למוכרו? אמרו לו: אפילו אנו נשרפים עליו אין אנו זזים עד שנפדה אותו". ולכאורה כיון שראה יוסף שהם מתחרטים על מעשה המכירה מדוע לא התוודע אליהם יוסף אז מיד, מהי הסיבה להמשך התנכרותו להם? יוסף ראה בחרטתם תשובה חלקית בלבד, והוא בקש להביאם לידי תשובה גמורה, כמו שהגדירה הרמב"ם: "איזו היא תשובה גמורה? זה שבא לידו דבר שעבר בו, ואפשר בידו לעשותו, ופירש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשלון כח" (הל' תשובה פ"ב ה"א). לכן אילץ אותם יוסף להביא את בנימין, ולהעמידם עם בנימין באותו מצב שעמדו בשעת מכירתו, ולבחון אותם האם שוב יפקירו את אחיהם ויסכימו שימכר לעבד. וכך אמרו במדרש על הכתוב: "למה שילמתם רעה תחת טובה" - "למה ציוה יוסף כן (לצער את אחיו בגביע זה?) בקש לבחון ולידע באחיו אם ימשכו אהבה לבנימין אחיו ואם ימסרו נפשם עליו אם לא". יתכן שבשביל התקיימות החלומות בלבד לא היה יוסף משהה את אביו ואת אחיו בצער, אבל השילוב של קיום החלומות עם הרצון להביא את האחים לתשובה שלימה, הם הכריעו את הכף להתנהגותו של יוסף.

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל הרב ה.ג מבני ברק: כידוע הזמן הכי טוב להדליק בו את נרות החנוכה זה 'משתשקע החמה' (יש אומרים שהכוונה לשקיעת החמה ויש אומרים שהכוונה לצאת הכוכבים) אולם הלכה זו קשה היא לקיום בהרבה מקרים ואפרט כמה מקרים:

א) המקרה הכי מצוי היא באנשים שנמצאים במקום עבודתם ובצאת הכוכבים זהו ממש אמצע יום העבודה מבחינתם, ומקום העבודה רחוק מביתם, ולכן לקיים את ההלכה להדליק נרות חנוכה בזמן, זה אומר מבחינתם - לעבוד חצי יום במשך שמונה ימים...הרבה לא מצליחים לעמוד בניסיון הזה ומדליקים את הנרות לאחר שהם חוזרים הביתה ב-8 או 9 בערב ואף יותר מאוחר.

ב) משפחה שרוצה לנצל את ימי החנוכה לטיול משפחתי, צריכה לקטוע את הטיול באמצע כדי להספיק להגיע הביתה לזמן הדלקת הנרות, ובהרבה מן המקרים עד שמצליחים סוף סוף להתארגן ולצאת מן הבית ומגיעים אל מקום היעד, כבר צריך להתכונן ולעשות את הדרך חזור..

ג) משפחה שרוצה להגיע למסיבת חנוכה משפחתית בבית של אחד מהדודים והדודות, וזמן המסיבה הוא בזמן ההדלקה, נמצא שצריכים לצאת מביתם קודם זמן הדלקת הנרות, ורק לאחר סיום המסיבה כשיחזרו הביתה בשעת ערב מאוחרת ידליקו את נרות החנוכה.

וכן עוד ועוד מקרים, ותמיד חשבתי לעצמי שאין פתרון להתלבטויות אלו, וצריך להחליט האם הם מחליטים להדר בטיול המשפחתי, או להדר בהלכות זמן הדלקת נרות החנוכה, אולם כעת עלתה מחשבה במוחי לאור העידן הטכנולוגי בו אנו חיים, בתקופת 'הבית החכם' שעל ידי אפליקציה ייעודית, אפשר להפעיל את כל הבית מרחוק, להדליק אורות ולכבות, להדליק את דוד החשמל ולכבות, להרים את התריסים החשמליים ולהורידם, להדליק את התנור ואף את הגז, מדוע שלא נפתח 'חנוכייה חכמה' שיהיה אפשר להדליק אותה ע"י אפליקציה ייעודית, וכך נוכל להמשיך בטיול המשפחתי, ובהגיע זמן ההדלקה, נפעיל את האפליקציה, נברך את הברכות, ונדליק את החנוכייה מרחוק! והעוברים ושבים ברחוב יראו את החנוכייה הדולקת בחלון הבית ותתקיים מצוות פרסום הנס לרבים!

האם אין זה פתרון נפלא? להדליק בזמן ומצד שני להמשיך את הטיול? גם להדר ב'טיול המשפחתי' וגם בהלכות זמן הדלקת הנרות להדליק בזמן הכי ראוי? אפשר אפילו להוסיף אפשרות שיהיה ניתן לראות על המסך את החנוכייה בזמן ההדלקה!

אפילו חשבתי כבר על שם לחנוכייה זו: 'אור ליין' ובאנגלית 'ORLINE', מה הרב אומר על פתרון זה? זה אפשרי מבחינה הלכתית להדליק את הנרות מרחוק?

חשוב לי להדגיש שלא מדובר כאן על נרות חשמל, אלא על אש ממש, עם שמן ופתילות ועל ידי האפליקציה נדליק אש ממש, ולכן אין צורך להיכנס לכל הדיון של הדלקת נרות חנוכה על ידי נרות חשמל.

תשובה: אכן שאלה מעניינת וחדשה הזדמנה לפתחי, ואבוא לברר מה שיש לדון בשאלה חדשה לפי הנראה לעניות דעתי.

ונראה שיש לדון בדבר מצד ב' נידונים:

א' והוא הנידון העיקרי - האם ניתן לקיים את מצוות הדלקת נרות חנוכה מבלי שהמדליק רואה את הנרות

ב' האם הדלקת הנרות ע"י לחיצת כפתור חשמלי נחשבת עשייה ופעולה ישירה.

האם המדליק צריך לראות את הנרות

הנה בחנוכייה זו אשר המדליק מדליק את המנורה מרחוק, הרי שאף על פי שהנרות אכן נדלקים, ואף נראית היא לעוברים ושבים[א], מכל מקום המדליק עצמו אינו רואה את הנרות (ולקמן נדון האם הראייה המסך נחשבת 'ראייה') ויש לברר חסרון זה מעכב במצוות הדלקת הנרות.

והנה מצאנו שנחלקו הפוסקים לגבי אדם שהוא סומא (עיוור) האם מחויב הוא במצוות הדלקת נרות חנוכה, שהרי קיימא לן להלכה כשיטת חכמים שסומא חייב בכל המצוות, אלא שמצוות התלויות בראיה אינו יכול לקיים (כגון רוב ברכות הראייה של פ' הרואה

במסכת ברכות) וממילא יש לדון האם מצוות הדלקת נרות חנוכה תלויה בראיה.

וראשון המדברים בשאלה זו הוא רבי שלמה לוריא[ב] (המהרש"ל) והוא מסיק שהסומא חייב בהדלקת נרות חנוכה שעיקרה של המצווה היא להראות את הנרות לאחרים משום פרסום הנס, ומאחר שהסומא בהדלקתו מראה את הנס לאחרים מקיים בכך מצווה זו ואין מצווה זו תלויה בראיית המדליק עצמו[ג].

ומשמע לכאורה מסתימתו דבריו שממילא יכול גם הסומא לברך את הברכות על הדלקת נרות חנוכה[ד].

אולם רבי יעקב עמדין[ה] (היעב"ץ) לאחר שמביא את דברי המהרש"ל, מהסס בדבריו ומצדד לומר שאין הסומא חייב בהדלקת נרות חנוכה, מאחר שמצווה זו תלויה בראייה כמבואר בגמרא 'הרואה מברך', ולכן מסיק שלא יברך ואף לא יוציא אחרים ידי חובה.

והמשנה ברורה[ו] מביא את דברי היעב"ץ להלכה.

והנה יש לדון רבות בדברי היעב"ץ, שעל אף שאכן מוזכר בגמ' ובהלכה שהרואה נר חנוכה מברך 'שעשה ניסים' (ובלילה הראשון מברך גם שהחיינו) מכל מקום מי יימר לן שיש להסיק מכאן שמצוות הדלקת נר חנוכה תלויה בראייה? ויותר היה נראה לומר שעל אף שהסומא אינו יכול לברך מדין הראייה, מכל מקום כאשר הוא בעצמו מקיים את מצוות ההדלקה אין הוא נזקק כלל לדינא של 'הרואה' ויכול לברך מדין 'המדליק' אשר אינו נסמך כלל על דין 'הרואה'.

וביתר ביאור, הנה התוס' בסוכה דף מ"ו הקשו מדוע תיקנו 'ברכת הרואה' בנר חנוכ המה שלא תיקנו כן בשאר המצוות, ותירצו בתי' הראשון 'משום חביבות הנס', ובתי' השני תירצו משום שיש בני אדם שאינם יכולים לקיים את המצווה מאחר שאין להם בית, והכוונה היא שמאחר שמצווה זו היא חביבה עד מאוד, תיקנו חכמים למי שלא יכול להדליק בעצמו, להשתתף במצווה זו דרך הראייה, אבל אין זה אומר כלל שמי שמקיים את המצווה בעצמו, צריך הוא לראות את הנרות, ומאחר ועיקר המצווה היא להראות את הנס לאחרים א"כ גם הסומא מקיים מצווה זו בשלמותה, וחייב בה.

אך היעב"ץ כאמור לא הבין כך, ולפי הבנתו מצווה זו תלויה בראייה, ודין המדליק מבוסס על דין 'הרואה', ומי שאינו יכול לראות אינו יכול גם להיות בגדר 'מדליק'.

ונראה שיש לחבר נידון זה למח' הראשונים האם מי שהדליקו עליו בביתו מברך ברכת 'שעשה ניסים' כאשר רואה נרות חנוכה, שלדעת רוב הראשונים אינו מברך וכן פסק השו"ע[ז], אך הרמב"ם[ח] נקט שכן מברך, ובספר 'עמק ברכה[ט]' ביאר בדעת הרמב"ם שברכת 'שעשה ניסים' אינה בכלל 'ברכת המצוות' על מצוות ההדלקה אלא ברכת הודאה לה' ומה שמברכים אותה בשעת ראיית הנר או בשעת ההדלקה הוא משום שאז הוא כעין רואה מקום שנעשו בו ניסים לאבותינו, ולכן על אף שהדליקו עליו בביתו ויצא ידי חובת המצווה מכל מקום כעת כאשר רואה את הנרות יש לו לברך.

אמנם שאר הראשונים למדו ש'ברכת שעשה ניסים' הרי היא בכלל ברכת המצוות על מצוות ההדלקה, ומאחר והדליקו על בביתו, אין לו שום צורך לברך ברכה זו לאחר שכבר יוצא ידי חובת המצווה.

והן הן הדברים האמורים לעיל, שלפי הרמב"ם גם כאשר המדליק מברך 'ברכת שעשה ניסים' אין הוא מברך ברכה זו מדין 'ברכת המצוות' אלא מדין 'ברכת ההודאה' על ראיית הנרות, ולפי זה שפיר צדקו דברי היעב"ץ שאין לו לסומא לברך מאחר ואינו רואה (ואף שלפי זה היה נראה לומר שמכל מקום ברכת 'להדליק נר של חנוכה' כן יש לו לסומא לברך, מ"מ הבין היעב"ץ שמי שאינו בכלל ראיית הנרות וממילא אינו יכול לברך ברכת 'שעשה ניסים' ממילא יש לומר שהוא גם לא בכלל המצווה של ההדלקה ולכן גם ברכת 'להדליק נר של חנוכה' אין לו לברך) אולם לפי שאר הראשונים ברכת 'שעשה ניסים' היא על מצוות ההדלקה, ועניין ההדלקה הוא להראות לאחרים, ולכן אין למי שהדליקו עליו בביתו לברך ברכות אלו, ונהי שאם לא היה יוצא ידי חובת המצווה בלילה זה היה יכול לברך ברכת 'שעשה ניסים' אבל זה מדין התקנה המחודשת של 'הרואה' אבל כאשר הוא מקיים את המצווה בעצמו אינו זקוק כלל לדין 'הרואה'- וכן הבין המהרש"ל.

ונראה שבזה יש לתלות גם את מחלוקת הראשונים מתי הוא הזמן הנכון לברך 'ברכת שעשה ניסים' שהנה הרמ"א[י] פסק להלכה שיש לברך את כל הברכות קודם ההדלקה, אבל בבית יוסף סימן תרע"ו מובא דעות בראשונים שבעוד שאת ברכת 'להדליק נר של חנוכה' יש לברך קודם ההדלקה, את ברכת 'שעשה ניסים' יש לברך קודם הדלקת הנר הנוסף של אותו הלילה שבו נעשה הנס, ונראה שנחלקו האם ברכת 'שעשה ניסים' היא בגדר ברכת המצוות, וממילא יש לברכה קודם ההדלקה, או שהיא בגדר 'ברכת ההודאה' וממילא יש לברכה קודם הנר האחרון שבו ניכר הנס של אותו יום. ועיין עוד בהערה[יא].

ומעתה בנידון דידן מאחר שמי שמדליק מרחוק את הנרות אינו רואה את הנרות ממילא הרי הוא בהדלקה זו כסומא, ומאחר והמשנה ברורה חושש לדברי היעב"ץ המהסס לומר שאין סומא חייב בהדלקת נרות חנוכה[יב], יש לחשוש שגם בנידון דידן אינו מקיים את המצווה[יג].

ואף אם יוסיפו אפשרות לראות את ההדלקה דרך המסך, מכל מקום כבר ידוע מה שכתבו הפוסקים שכל היכא שנצרך דין 'ראיה' כגון בברכות הראייה של פרק הרואה במסכת ברכות, צריכים ראייה מוחשית ואי אפשר לברך כאשר רואים את הים דרך מסך, אף אם זה בשידור ישיר, ומאחר והיעב"ץ נקט שיש במצוות ההדלקה גם דין של ראייה וכלשון הגמ' 'הרואה מברך', אם כן לא יועיל גם בנידון דידן ראיה דרך מסך.

פרסום הנס לעצמו

אמנם לעניות דעתי יש לדון מצד אחר מדוע צריך המדליק לראות את הנרות, דהנה על אף שעיקר מצוות נר חנוכה היא פרסום הנס, מכל מקום צריך בראש ובראשונה לפרסם את הנס לעצמו ורק לאחר מכן לאחרים, שהנה אם כל העניין היה לפרסם את הנס לאחרים הייתי יכול לקיים מצווה זו בהידור אם הייתי הולך לרחובה של עיר ומדליק נרות בכיכר המרכזית של העיר ומפרסם בכך את הנס, והנה ידוע שבהדלקה כזו אין המדליק יוצא ידי חובה, מאחר ואין זה 'ביתו', אלא שחכמים ציוו כל אחד שיפרסם את הנס לעצמו אל תוך ביתו ומשם יפרסם את הנס לעוברים ושבים, אך כאשר המדליק אינו עומד ליד הנרות ואינו מפרסם את הנס לעצמו לא מקיים בכך את המצווה[יד], ואל תתמה לומר היכן מצינו מושג של פרסום הנס כלפי עצמו, שהנה גם לגבי מצוות ד' כוסות של ליל הסדר מבואר בגמ' (פסחים קי"ב) שיש בה עניין של 'פרסום הנס' אף שאין חובה ומצווה כלל לשתות את ד' הכוסות בחלון הפונה לרשות הרבים, וע"כ כדאמרן[טו].

אמנם אי משום הא, שצריך המדליק לראות את הנרות ולא מדין מצוות התלויות בראייה, אלא מדין 'פרסום הנס' בזה יש לצדד ולומר שלעניין זה גם ראייה דרך המסך נחשבת ומועילה, שסוף סוף מתפרסם בזה הנס, וכבר דן בזה הרב צבי רייזמן מלוס אנג'לס בספר 'רץ כצבי' מעגלי השנה חלק ב' (סימן ג') בעניין פרסומי ניסא דרך תוכנת ה-SKYPE, ומצדד לומר שאכן לעניין זה מועילה ראייה בשידור חי דרך מסך, ודבריו מסתברים.

שינוי בצורת קיום המצווה שתיקנו לנו חז"ל

אלא שעדיין יש מקום אתי לטעון ולומר שאע"פ שמתפרסם הנס בצורה כזו מכל מקום כאשר המדליק אינו נמצא סמוך לנרותיו ואינו רואה את הנרות בצורה מוחשית אזי שאע"פ שטעם המצווה מתקיים, מכל מקום זהו כבר שינוי בצורת קיום המצווה שתיקנו לנו חז"ל, שמשום כך אינו מקיים את המצווה גם אם הושג טעמה ורעיונה של המצווה, ועיין ביסוס לדברי אלו בדברי הגאון הרב אשר וייס שליט"א במה שכתב לעניין מצוות ביקור חולים על ידי הטלפון[טו], ויש להסתפק האם אכן בנד"ד זה נחשב שינוי בצורת קיום המצווה, ועדיין צריך עיון.

האם הדלקה על ידי אפליקציה נחשבת מעשה ישיר

ובאשר לנידון ב' הנה כבר דנו רבות האחרונים לגבי הדלקה של נורות חשמל על ידי מתגים ולחצנים, לגבי שבת האם זה נחשב מעשה ישיר או לא, והסיקו האחרונים שהרי זה נחשב מעשה ישיר, ואם כן ה"ה לנד"ד אלא שיש לומר שלגבי שבת הסיקו כן לחומרא, אבל לא לקולא לגבי הדלקת נר חנוכה, אבל יותר מסתבר שזה נחשב מעשה ישיר[יז].

מסקנת הדברים

הנה אין אני מתיימר להכריע בשאלה חדשה זו, אלא השתדלתי להעלות את צדדי ההלכה הנוגעים לנידון זה עד כמה שידי יד כהה מגעת, וההכרעה נתונה בזה לפוסקי דורנו, שהרי אם אכן ניתן לקיים את מצוות הדלקת הנרות בצורה זו הרי שיש בזה נפ"מ טובא וכפי שהיטיב לתאר השואל.

א - שאילו לא היו הנרות נראים לא לבני הבית ולא לעוברים ושבים, הרי שחסר בזה עיקר ממצוות נר חנוכה והוא עניין פרסום הנס, עיין מש"כ בזה בתשובה אחרת.
ב - שו"ת מהרש"ל סימן ע"ז.
ג - אמנם אם הסומא מדליק במקום שהוא גר לבדו ואין עמו בני בית וגם אין נרותיו נראים לעוברים ושבים, אה"נ יש לומר שלא מקיים בכך מצוות נרות חנוכה מאחר שאין כאן פירסומי ניסא כלל לא לעצמו ולא לאחרים עיין מש"כ בתשובה אחרת.
ד - שאחר שהסיק שחייב במצווה זו א"כ מדוע שלא יברך כמו בשאר המצוות שהוא חייב בהם, אולם בתחילת דבריו כתב המהרש"ל שאם יש לו אישה בבית היא תדליק עליו ואם הוא אכסנאי ישתתף בפרוטה, ומשמע מזה לכאורה שלא היה ברירא ליה למהרש"ל באופן החלטי שהסומא חייב במצווה זו, וא"כ שמא גם הוא יודה שאין לו לברך וצ"ע.
ה - מור וקציעה סימן תרע"ה.
ו - סי' תרע"ה ס"ק ט'.
ז - סימן תרע"ו סעיף ג'.
ח - הלכות חנוכה פרק ג' הלכה ד' וכפי שלמד בדבריו המגיד משנה.
ט - לרב אריה פומרנצ'יק זצ"ל ערך 'הלל על הנס'.
י - סימן תרע"ו סעיף ב'.
יא - נראה שבזה יש לתלות גם את נידוני האחרונים האם הרואה יכול לברך ברכות אלו גם על נרות שמדליקים בבית הכנסת, או אפי' על נרות שבבית אבל לאחר חצי שעה מזמן ההדלקה (עיין מ"מ לזה בספר פס"ת סימן תרע"ו אות ד') שאם ברכת 'שעשה ניסים' היא 'ברכת הראייה' א"כ בעל כל ראיית נרות שהודלקו כדי לפרסם את הנס ניתן לברך ברכות אלו שהוא מעין מקום שנעשו ניסים לאבותינו, אבל אם היא ברכת המצוות ממש, אלא שמי שלא יכול להדליק בעצמו ולא מדליקים עליו תיקנו לו להשתתף במצווה דרך הראייה א"כ מסתבר שהוא צריך לראות נרות שקיימו בהם את המצווה של 'נר איש וביתו' ובזמן החיוב (שו"מ כדברים האלו בארוכה ובתוספת דברים בספר 'רץ כצבי' במעגלי השנה חלק ב' סימן ה' עיי"ש)
יב - אמנם בשו"ת שבט הלוי חלק ד סימן סז כתב שסומא המדליק נרות חנוכה יכול לברך 'שעשה ניסים' ושהחיינו' אחר שיש לצרף לשיטת המהרש"ל את דברי המאירי למסכת שבת דף כ"ג המובאים בשער הציון סימן תרע"ו אות ג' שניתן לברך ברכות אלו על עצם עיצומו של יום ללא כל קשר להדלקה, ועיין שם עוד שמרבה לפקפק על היעב"ץ, ובספר ילקוט יוסף מועדים הלכות חנוכה (עמ' רכ"ד) הביא מספר נתיבי עם שמנהג ירושלים שהסומא מדליק נרות חנוכה בברכה.
יג - ועיין בספר שמירת שבת כהלכתה פרק מ"ג הערה נ"ג שביאר הגרש"ז בתוך דברי המג"א בסימן רס"ג לגבי סומאת בהדלקת נרות שבת שאפשר שצריך המדליק לראות את נרות החנוכה וזה כדברי היעב"ץ (אמנם המג"א עצמו בהלכות חנוכה סימן תרע"ה העתיק את המהרש"ל שסומא חייב בהדלקת נר חנוכה)
יד - ועיין עוד בספר 'מקור חיים' לבעל החוות יאיר סימן תרע"ב שכתב 'נראה לי שעיקר המצווה היא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם כי הם ג"כ זכר לשמחה שהיו מדליקים אחר הנס כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשך, ולא סגי שידליק וילך לו אל מקום אחר' וע"ע בשו"ת שב יעקב סימן כ"ב - אך פשטות ההלכה לא כך (שצריך המדליק לשהות חצי שעה ליד הנרות) וגם דברי המקור חיים הם לאלו המדליקים בפנים.
טו - אמנם יש להסתפק מה הדין אם המדליק עצמו אכן לא נמצא בבית אך שאר בני ביתו כן נמצאים בבית, האם בעינן פרסום הנס למדליק עצמו, או די בכך שמתקיים פרסום הנס לבני ביתו הנמצאים בביתו, ויהיה בזה נפ"מ בין מקרה א' למקרה ב' וג' המתוארים בשאלה, ועוד יש לדון באופן כאשר המדליק יגיע לביתו עדיין הנרות יהיו דולקים האם יקיים בכך את המצווה שסו"ס גם המדליק עצמו יראה את הנרות (אמנם לאחר מחצית השעה) אך מכל מקום יהיה בזה הפסק גדול בין זמן הברכות לזמן קיום המצווה.
טז - מנחת אשר לספר בראשית פרשת וירא סימן כ' אות ד'.
יז - וע"ע בספר 'רץ כצבי' במעגלי השנה חלק ב' סימן ו' לעניין 'חנוכיית רוב גולדברג'.

דמעת הרווקים והרווקות

/ הלל וייס איש חיפה

ברצוני לשתף את אחינו בית ישראל בסיפור אישי, ואמיתי, שקרה איתי, ואם יהיה מזה תועלת, והיה זה שכרי. יש לי קרובי משפחה שנכנסו לשידוכים, וכיון שהם היו מוצלחים מאוד, מטבע הדברים גם רף הבררנות היה גבוה מאוד. חלפה שנה ועוד שנה, עד שכבר יצא עליהם שם של בררנים, שיש להם דרישות מופלגות, וכשחלפו עוד כמה שנים כל השדכנים משכו כבר בכתפיהם, וגם את ידיהם, וכבר לא האמינו שהם יכולים לספק את דרישותיהם. אני בתור קרוב משפחה לא ניסיתי אפילו להתחיל להציע להם הצעות, מרוב שלא האמנתי, לא בעצמי - שאני בכלל יכול להיות שדכן, וגם לא האמנתי בהם - שהם יתייחסו להצעותיי. ברם, הזמן עשה את שלו, והם הלכו והתבגרו,והצרה אט אט הפכה מצרה לצרורה. בשלב מסוים כבר לא יכולתי להכיל את צערם, ואז החלה התפנית מציידי. מה שלא עשה עד כה האומץ, עשתה התמונה הזועקת ומעוררת-הרחמים של הבית עם הבנות הרווקות ההולכות ומתבגרות, עד שלא הייתה לי ברירה, ולא יכולתי להישאר שאנן, ונאלצתי לשנס מתניי, והחלטתי שאני מנסה לעשות משהו, ויהי

מה. עזבתי בצד את כל החששות, ואת כל ההססנות, והתחלתי לעבוד. עשיתי מה שאני יכול, כל מקום שהלכתי וראיתי בחור שנראה נחמד, מיד חשבתי אולי הוא מתאים, מיד שאלתי מי הוא. כשהגעתי לחתונות, מיד הסתכלתי ימינה ושמאלה לראות אולי יש פה מישהו שיכול להתאים. כל מי שרק דברתי איתו, לא נפטרתי ממנו לפני ששאלתי: האם יש לך משהו בשביל קרובי המשפחה שלי? בשלב זה כבר לא עניין אותי האם ההתנהלות שלי תסייע לפתרון הבעיה, אם לא, האם אני עובד בצורה מקצועית או כאן תורו של הקרוב, האיכפתי, הכואב באמת, והדואג באמת, שהנושא באמת בוער לו ועומד בראש מעייניו, והוא, מהמקום של הדאגה הכנה ומסירות הנפש האמיתית לטובת העניין, יכול להפתיע את עצמו ואת כולם, ויכול להושיע במקום שגדולים וטובים ממנו לא הצליחו. סוף הסיפור היה, שבניגוד לכל הגיון, זכיתי אני בסופו של דבר להיות השליח הטוב משמים ולהיות השדכן. למדתי מכך מוסר- השכל גדול ומחייב, וקריטי ביותר, בנושא השידוכים בכלל, ובכל שאר ההתמודדויות החיים בפרט. והוא: במקום שהשדכן המדופלם לא מצליח, ובמקום שהאיש המבין והמקצועי שכולנו מתדפקים ע ל דלתו, מתוך תקווה שרק הוא יוכל לעזור, ולבסוף כל אלה מאכזבים ומתבררים כ"בן אדם שאין לו תשועה" יכולה מסירות נפש של בן משפחה, של חבר קרוב ונאמן, להניב תוצאות טובות יותר ולהנחיל את הישועה המצטרכת.

הרבה בתים בישראל עומדים מול שוקת שבורה בנושאי השידוכים, ובני המשפחה המורחבת פוכרים ידיהם, ושואלים: מה יהיה, מה עושים, ואז מנסים עוד סגולה, ועוד תפילה במקום מסוגל, והכל טוב ויפה, אבל אנחנו צריכים להתעורר: האם ניסינו פעם לפעול משהו בחובת ההשתדלות? אולי הקב"ה רוצה מאתנו דווקא את המסירות נפש המעשית לדאוג לזולתנו? אולי הקב"ה רוצה שהנשיאה בעול והכאב המשותף יגרום לנו להתגבר ע ל ההססנות הטבעית ועל הפחד מאכזבות, ועל הבושה מחוסר המקצועיות שלנו, ונשים את נפשנו בכפנו כדי לעזור? מסופר על מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה"חזון יחזקאל", שהלך ברחובות השכונה הירושלמית "בית וגן", וראה ילדה קטנה בוכה. ניגש אליה ושאלה, מדוע את בוכה? והיא השיבה, אמא שלי הלבישה אותי בשמלה חדשה, וחברה שלי אמרה לי שהשמלה לא יפה... אמר לה בעל ה"חזון יחזקאל", לכי לחברתך ותגידי לה שהרב אברמסקי אמר שהשמלה מאוד יפה, וכך הרגיע את הפעוטה. ניגש אליו ת"ח אחד ושאל: ילמדנו רבנו, האם לשבת ולכתוב עוד חמש דקות "חזון יחזקאל" לא יותר חשוב מלהרגיע פעוטה בוכייה ענה לו הגאון: כתוב "ומחה ד' אלוקים דמעה מעל כל פנים". מה הפירוש ב'כל פנים'? אפילו דמעה שעל לחיה של ילדה קטנה עתיד הקב"ה למחות. ומעתה, סיים רבי יחזקאל ואמר, אם הדבר נאה להקב"ה, והוא יטריח את עצמו למחות דמעה של ילדה קטנה, לי זה לא יהיה נאה?! עתה נחשוב: אם דמעה של ילדה קטנה כה חשובה בשמים, כמה חשובות שם אלפי ורבבות דמעות של נערים ונערות בני עשרים ושלשים, שלא מצאו עדיין את זיווגם!!! וכמה דמעות שפכו ההורים ע ל בניהם ובנותיהם כדי שימצאו את זיווגם? והנה יש לך הזדמנות לקחת את צערם אל ליבך, ועם קצת נשיאה בעול, עירנות ואכפתיות לגורלם, יכול אתה להיות השליח הטוב, האם אפשר בכלל לדמיין כמה דמעות אתה יכול למחות מעל פניהם? כמה צער ויגון אתה יכול להסיר מכותלי הבית בו משוועים לישועה? מספרים על החפץ חיים שקרא פעם לפלוני והוכיחו ע ל ענין מסוים, ואמר לו: רצוני שתדע למה שלחתי לקרוא לך, כיון שלא ירחק היום ואני אעלה לבית דין של מעלה, ואצטרך לתת דין וחשבון על מעשיי שעשיתי בהאי עלמא, ואפגוש את אביך והוא ישאלני למה לא הוכחת את בני, לכן קראתי לך לכאן ואני אומר לך כך וכך... עתה נתבונן, אם נבוא לבי"ד של מעלה, והקב"ה ישאל אותנו, למה לא השתדלתם בשידוך פלוני ואלמונית, השכנים או הקרובים שלכם? מה נענה לו? שחשבנו עליהם מידי פעם, שהזכרנו אותם לפעמים בתפילה? ואם הקב"ה ישאל אותנו: למה לא הפעלתם קצת מחשבה? למה לא ניסיתם להסתכל ימינה ושמאלה ולנסות להציע? וכי מה נענה? האם נענה ונאמר: שפחדנו, חששנו, ולא האמנו שאנחנו מסוגלים להיות שדכנים? אבל הקב"ה יענה ויאמר, אבל אני יודע שאם הייתם קצת מתאמצים, הייתם מצליחים! כמו שמצינו בחז"ל [ויקרא-רבה ל"ח] אלמלי ידע אהרון שיכתבו עליו 'וראך ושמח בלבו' - היה יוצא לקראת משה בתופים ובמחולות: אלמלי ידע ראובן שיכתבו עליו 'ויצילהו מידם' - בכתפיו היה טוענו ומוליכו, אצל אביו-, אלמלי ידע בועז שיכתבו עליו 'ויצבט לה קלי' - עגלות פטומות היה מביא לרות ומאכילה. רואים שאפילו אצל גדולי עולם, לו היו יודעים מה היתה התורה כותבת עליהם, הם היו מסוגלים להרבה יותר. כמו כן אנחנו, אם היינו חושבים כמה כוח יש באכפתיות אמיתית מצדנו, וכמה אנחנו יכולים לפעול, לא היינו עושים "ראש קטן" וחושבים מה כבר אנו יכולים לעשות, אלא היינו עושים יותר לפי דרגתנו. שמעתי מהגר"י זוננפלד שליט"א שאמר באחת מדרשותיו משל נפלא. מעשה באדם שיצא לחו"ל לאסוף כסף, לטובת המוסד שבראשו עמד. העשיר שנפגש עמו הכניסו לרכבו, ושם הוא רואה את ילדו הקטן של העשיר יושב ליד אביו, ולפניו הגה והילוכים, וגם דוושות הנמצאות לפני כל נהג. הוא שאל את העשיר מה זה, והעשיר השיב: בני הקטן לא נותן לי מנוחה כל הנסיעה, ולכן החלטתי לתת לו הגה ומהלכים, ודוושות הנראות בדיוק כמו אצלי. אך אל דאגה הם לא מחוברים לכלום, ורק נדמה לו שהוא נוהג. וכך ממש הוא נמשל: נדמה לנו שאנחנו עושים משהו, אך למעשה הקב"ה מנהיג את העולם. אלא שצריך להוסיף כאן נקודה חשובה. אנחנו באמת לא פועלים מאומה, אך אם לא יהיה מישהו שייראה כאילו הוא פועל, גם הקב"ה לא יעשה. הרי ברור שללא הצעת השדכן, המדוברים לא היו נפגשים. אף אחד עוד לא מצא בבוקר על יד מיטתו את השם והכתובת של זיווגו. אך כמו שאומרים אם ד' לא ישמור עיר שווא שקד שומר, כמו כן אלמלא שהקב"ה דואג להשוות דעותיהם זה לזה, שיישאו חן אחד עם השני לא היה יוצא שום שידוך מהצעת השדכן לבדה. מכאן ששדכן מצוי הוא זה שמתנדב לשבת מול ההגה המדומה, וזה מספיק כדי שאת השאר כבר ידאג הרבש"ע, כאשר יהיו המשודכים ראויים.אם כבר הגענו לכך, יש להעיר לממתינים לזיווגם, שיתכן שכבר נתקבלה תפלתם בשמים, אך הם בלי לשים לב, דוחים את שידוכם במו ידיהם. והדוגמא המצויה: אחד מתקשר להציע להם הצעה, והם אינם עונים לטלפון, ונמצא שהם דוחים את שידוכם במו ידיהם. נכון שעכשיו אתם מדוכדכים מאד, ואין לכם חשק לענות, בפרט כשיתכן ומדובר בעוד שדכן מדופלם שינסה שוב ללחוץ אתכם סחור-סחור. קחו לתשומת לבכם שהטלפון הזה, שלוח משמים, ויתכן שהוא תחילה וראש לפדיון נפשכם, ואם כן אי אפשר להתעלם ממנו. גם אם לא הגבתם מיד, תענו לאחר זמן, לא אך להתעלם לגמרי, זה עלול להיחשב כדחיית השידוך, וסוף-סוף גם השדכנים הם בני אדם, וגם אם יתכן

שלמפרע הם יתבררו כמלאכים שנשלחו משמים, אבל בשלב זה הם בני אדם, ויש גבול לעלבון ההתרפסות למדובר/ת. יש סיפור ידוע בתלמיד שבקש מרבו לראות את אליהו הנביא. אמר לו רבו אם תלמד אלף לילות ללא הפסקה מובטח לך שאליהו יבוא אליך בליל האלף, אך בתנאי שלא תפתח את הדלת לאף אחד חוץ מאשר לאליהו הנביא התלמיד קיבל על עצמו ולמד כל אלף הלילות, ובבוא ליל האלף חיכה התלמיד בקוצר רוח לבואו של אליהו. אותו לילה היה שלג כבד, ובחצי הלילה דפק עני אחד על פתחו, וביקש להיכנס, לחמם את עצמותיו. אותו תלמיד לא היה מוכן להפסיד את אליהו הנביא, וסירב להכניסו. עבר הלילה ולמרבה האכזבה אליהו הנביא לא הופיע. למחרת שאל התלמיד את רבו, מדוע לא הגיע אליהו הנביא, והרב השיב לו שהעני שסירב להכניסו, הוא-הוא היה אליהו הנביא!!! ואז התברר שברגע האמת ניסו את התלמיד בניסיון האם יעדיף לקבל עני, אע"פ שבכך יפסיד את אליהו הנביא. אם היה עומד בניסיון היה זוכה לגילוי אליהו. אך דוקא בניסיון האחרון הוא לא עמד והפסיד הכל. ומעתה,יש לפנות אל האחים היקרים שמעבר לשפופרת, הממתינים לשידוך, אולי ברגע שלפני הישועה מנסים אתכם בדרך-ארץ, לענות לטלפון, כי לא נאה ולא יאה לא לענות לטלפון בכלל, ולא לחזור אליו גם לאחר מכן. לכן, עמדו בניסיון זה של דרך ארץ, ותאפשרו למי שרוצה לעזור לכם לשמוע "היכן זה אוחז", אפילו שזה קשה, והתגברות זו לכשעצמה תעמוד לזכותכם להיוושע בזיווג הראוי במהרה. אם דמעה של ילדה קטנה כה חשובה בשמים, כמה חשובות שם אלפי ורבבות דמעות של נערים ונערות בני עשרים ושלושים, שלא מצאו עדיין את זיווגם!!!

[מתוך "קול ברמה"]

סיפור לשבת

ניגון מגן עדן

/ הרה"ח ר' יצחק ברבר הי"ו

את ידיו נטל בביתו, אכל מעט ופנה ללכת אל ה"שטיבל" במטרה להמשיך ולסיים שם את ה"סעודה שלישית", כל רגע ודקה של ישיבה בצוותא עם החסידים בשטיבל לא תסולא בפז. היה זה ר' מרדכי חיים סלונים זצוק"ל זיע"א ר' מוטל כפי שנקרא, אחד ומיוחד מהאריות שבחבורת חסידי סלונים. בשנת תש"י הוטלה עליו נשיאות עדת חסידי סלונים שכיהן בה עד שנת תשי"ד שאז הסתלק לישיבה של מעלה. שבת אחת לפני השקיעה, בעוד קרני השמש מתנפצים אל מימי הכנרת התכולה, ויוצרים מראה מדהים של שלל צבעים, פסע לו ר' מוטל אל עבר השטיבל, בקרבו להבה בוערת, שעת רעווא דרעווין היא, וכדי לקצר את דרכו, בחר בדרכים חלופיות ובסמטאות צדדיות, והנה נקלע הוא לאיזו סמטה קטנה. שם נעצר ונעמד דום! מתוך אחד החלונות קלטו אוזניו קול של ישיש אשר שר ניגון ערב ומתוק, ניגון שהלך והתעצם, ניגון שהרעיד בליבו נימים חבויים של תשוקה, שמחה והתעוררות. ניגון נשמה אשר נגע לר' מוטל עד כלות נפשו. הוא לא היה מסוגל להמשיך בדרכו. עיניו זלגו דמעות. היום פנה, השמש כבר באה, לילה החל יורד, ור' מוטל לא שת ליבו לכל זה. הניגון המופלא שהושר בפי יהודי פשוט לא נתן לו להעתיק את רגליו. הוא עמד כמסומר. ענני הטוהר שעלו מן הניגון הם שהעלו את תשוקותיו ומאוויו לחבור ולהתאחד עם בורא כל עולמים כשהניגון שהושר וחזר והושר פעמים רבות מטפיח תפילה, ערגה,אהבה ושמחה. ולפתע הסתיים הניגון. ר' מוטל ננער כמתוך חלום עמוק ומתוק, ובצעד החלטי פנה לכיוון הדלת אשר בקצה הסמטה ונקש עליה קלות. "אפשר להיכנס", נשמע קולו של בעל הבית בעל הברה ספרדית. הוא פתח בזהירות את הדלת ונכנס פנימה. דלות ועניות בצבצו מכל פינה, אך הניקיון בו הבהיק. ישיש ובעל צורה קם לכבודו וקידם פניו בשמחה, הושיבו ליד השולחן והציע לפניו להתכבד באוכלין ומשקין, אך הרבי כולו להבה, לא ראה כלום מלפניו, ישב ושתק! "האם זקוקים אתם לעזרה כל שהיא?" הקשה והתעניין הישיש. הרים אליו ר' מוטל את עיניו הזכות ושאל בקול נרגש "הניגון... מנין לך הניגון המופלא ששוררת זה עתה?" "אהה... הניגון..." פניו של הזקן הרצינו "איני מספר לכל אחד את סיפורו של הניגון, אך אין מסרבים לצדיק..." ולאחר רגע החל את סיפורו האישי על הניגון. איש פשוט היה כשאת פת לחמו הרוויח מעבודת דיגות לחוף ימה של טבריה. בהיותו צעיר לימים התייתם מאב ואם והיה עליו לדאוג לעצמו. הוא עמל קשות בעבודתו. עם זאת, הקפיד כל יום להניח תפילין להתפלל שלש תפילות ומידי שבת היה מאזין לדרשת החכם בבית הכנסת, וכל אימת שנוצר לו זמן פנוי היה קורא מפרקי התהילים שחיבר נעים זמירות ישראל. מאושר מאין כמוהו היה בעת שזכה להקים בית נאמן בישראל. כעבור שנה נולד לו בן אך עם זאת התרגש עליו אסון נוראי, ומספר שבועות לאחר לידת בנו התינוק - נפטרה אם המשפחה. את פדיון הבן ערך באמצע ימי השבעה במנין בלבד, ואז מצא עצמו שוב בודד וגלמוד ללא מכר ומודע ובנו העולל תלוי בו נשרג על צווארו. נשים צדקניות הציעו עצמן לגדל את התינוק ששמו שניתן לו היה יעקב, אך הוא סירב. הוא זנח את הדיג והתמסר כולו לגידול התינוק, בלילות היה עובד בעבודות דחק.

המשך בעמוד הבא...

נשים בעלות חסד היו מכניסות את התינוק בלילה לביתן, ובשעות היום טיפל הוא בבנו, וכל תקוותיו ואהבתו השקיע האב האלמן בילדו היתום.

פרח הילד וגדל לתפארת אביו אשר בו מצא נוחם לנפשו האומללה. במשך השנים שב האב לעבודת הדיוג. בנו יעקב מעולם לא התלונן על גורלו ועל בדידותו, תמיד שמח ב"יש" כשהוא מתעלם מה"אין". חלפו שנים, ויעקב נשא אישה ועבר לגור בדרום הארץ. שוב נותר האב לבדו, אך השתדל לא להתעצב על כך. מידי יום או יומיים הביא הדוור מכתב ודרישת שלום מבנו אהוב. הוא היה כותב לאביו חידושי תורה קלים, סיפורים על חיי החדשים ועל געגועיו העזים לאביו בו היה קשור בעבותות של אהבה. יעקב היה מוכשר מאד, התורכים ראו בו פוטנציאל ושכרו את כישוריו ובמשך הזמן הפך לאדריכל של פרוגרמות במסילת הרכבת. מידי חודש היה שולח לאביו מטבע נפוליון של זהב, לבל יזדקק לעבוד קשה לפרנסתו. בפעם הראשונה כשקיבל האב את המטבע התרגש עד כדי דמעות. הוא חש באהבת אמת עמוקה של בנו יעקב אליו, אך מיד יצא לדרך כדי להשיב את המטבע ליעקב, עליו עמל קשות ולא בקלות באה לידו. כשהגיע האב ומסר לו את המטבע, פרץ יעקב בבכי מר וביקש בתחנונים מאביו שלא יחזיר לו את המטבע."אבא", אמר, "הן יבואו זמנים בהם יקשה עליך לצאת ולדוג, שמור מטבעות אלו לימים קשים". שב האב לביתו אל בקתתו שעל שפת הכנרת, כשמידי חודש הוא מקבל מטבע זהב ששלח לו יעקב, ובכך יכול היה לכלכל עצמו מבלי שיהיה לו צורך לצאת לדיג.

יום אחד הגיע מכתב מאשתו של יעקב כי בעלה חולה אנוש, נפשו של האב כמעט פרחה מדאגה. הוא עזב הכול ויצא מיד לדרך. נסע לילות וימים עד שהגיע אל בנו יעקב, המחלה הייתה קשה, אך האב לא התייאש. יומם וליל לא עזב את מקומו ליד ערש בנו. הוא האכיל והשקה אותו במסירות נפש, קרא פרקי תהילים ובכה לבורא עולם שישלח לבנו רפואה שלמה כי כל חייו תלויים בו. שמע אלוקים את תפילתו ואט אט החלים הבן מחוליו בו חלה. שב האב אל ביקתתו, והחיים המשיכו במרוצתם. האב בצפון והבן בדרום, כשמידי חודש בחודשו היה מגיע לאביו מטבע נפוליון זהב, חיסכון לימי הזיקנה... חלפו שנים, ויעקב חלה בשנית. כשנודע זאת לאב, יצא מיד אל בנו כשכל הדרך הוא נושא בליבו תפילה לרפואת בנו חביבו שהוא כל עולמו, אך הפעם כאשר הגיע היה בנו כבר עטוף בתכריכים.

הישיש הזקן הפסיק קמעה את סיפורו, ניגב את עיניו הדומעות, ותיאר בפני ר' מוטל שישב כולו קשוב לכל מילה את גודל האסון שהכה בו. בנו היה כל חייו, ועתה, מה לו חיים? לאחר השבעה שב האב לביקתתו, גלמוד, בודד, וערירי. חלפו חודשים והתקרב יום השנה לפטירת בנו. הוא לא מצא תנחומים למכתו הקשה, ופנה בתפילה לבורא עולם שיקח ממנו את נפשו, בכה ובכה עד שנרדם... בחלומו רואה הוא אור עצום גדול ובוהק שנתגלה לפניו, כשבתוך האור הבחין במיטת זהב מרופדת בפאר רב ועל המיטה מיסב בנו מחמד נפשו יעקב, כשפניו קורנות מאושר עילאי ושמחה עצומה אופפת את כולו. נפשו יצאה מגעגועים וכמעט שנפל על צווארו לחבקו ולנשקו, אך מוזר היה: ככל שהתקדם האב אל בנו, התרחק הבן מהאב. כשהבחין בזאת האב זעק: "יעקב, יעקב, למה תרחק ממני?..." הביט יעקב אל אביו, פניו קרנו משמחה וכה אמר "אבא יקר אני בעולם האמת, טוב לי כאן, כפי שלא תוכל לשער, אל נא תתאבל עלי, ותדע לך שמיטת הזהב הזאת עשויה היא מכל הנפוליונים ששלחתי לך ושכרי כאן עצום על שכיבדתי אותך". "אם כך קחני אליך"! קרא אביו לעומתו, "בלעדיך אין טעם לחיי!" "אל נא תאמר כך" השיב יעקב לאביו, "עוד שנים יחלפו עד שתצטרף אלי, ובינתיים ראה לסייע לאנשים מסכנים ונזקקים וזה יתן טעם לחייך, וכשיגיע זמנך לעלות למעלה תזכה אף אתה לרוב טוב". ואז פתח יעקב בניגון חרישי שהלך והתחזק מרגע לרגע. הניגון טפטף ניחומים על ליבו הדווי של אביו, והיה כרפואה לנפש הכואבת והמיוסרת. שוב ושוב שר יעקב את הניגון המופלא כשאביו מצטרף אליו. צלילי הניגון הכניסו בליבו שמחה ואושר. העצבות ששכנה בליבו פרחה והסתלקה. כך שרו יחדיו האב והבן את הניגון המופלא. עוד פעם ועוד פעם. ולפתע וייקץ האב, והנה חלום. התעורר האב מחלומו ותהה מהי השמחה האופפת אותו? ואז נזכר בחלום ובניגון. ומאז בכל פעם שגוברים געגועיו אל בנו, משורר הוא את אותו ניגון מגן עדן וזה מרחיק ממנו כל זיק של עצבות וממלא את קרבו ברון ושמחה. גם מעשי החסד שעשה הוא עם נזקקים ונצרכים לעילוי נשמת בנו מחזקים את רוחו, ומפיחים בו טעם לחיים. סיים הישיש את סיפורו כשר' מוטל יושב מולו ומעיניו זולגות דמעות. "אנא, זמר עוד פעם את הניגון", ביקש ר' מוטל מהאב השכול, והאב עצם את עיניו והחל לשיר את הניגון. האב משורר ור' מוטל מאזין ובוכה. כעבור שעה קלה כשר' מוטל ידע היטב את כל תנועות הניגון, נפרד בלבביות מהזקן כשהוא מודה לו על הסיפור ועל הניגון. אל בית המדרש של סלונים נכנס ר' מוטל עם הניגון המופלא. הוא שר זאת בפני פרחי החסידים שקלטו זאת מיד. הוא אף סיפר להם את גלגולו של הניגון, אותו למד מהזקן שלמד זאת מבנו היושב בגן עדן. - - -

המשך בעמוד הבא...

"נס חנוכה"

שנת תר"פ, פולין

שנה קשה הייתה שנת תר"פ ליהודי פולין. האווירה הייתה ספוגה קנאה ומשטמה. מדי פעם היו הגויים עורכים פוגרומים ביהודים. באווירת האימה והפחד שאפפו את יהודי פולין, לא ההין איש לצאת שלא לצורך לרחוב אף לאור היום, ק"ו שלא בלילה. עם רדת החשיכה הסתגרו היהודים בבתיהם והגיפו את הדלתות בבריחים ותריסים. ובאחד מלילות אלו - חלו ימי החנוכה. היה זה ערב פלישת הבולשביקים לפולין. הרבה דמעות ותחינות הרעיפו היהודים בלילה זה בהדליקם את נרות החנוכה. ידוע ידעו היטב כי סכנה חמורה. אורבת להם בשל הדלקת הנרות. לפי גזירת המלכות, אסור היה באיסור מוחלט להאיר את הבתים באור כל שהוא, משום כך הדליקו את הנרות שלא כדרכם - בתוך הבית, מאחורי התריסים המוגפים. לא כולם. יהודי אחד שם נפשו בכפו. נרות חנוכה ומצוות התורה יקרים היו לו מחייו. סיכן את עצמו, והדליק את הנרות כדרכו - על אדן החלון. משראו זאת הפולנים, העלילו עליו כי מאותת הוא איתות ריגול לאויב שגיסותיו חונים מעבר לנהר. הובא היהודי בפני בית משפט צבאי. יום מעונן וגשום היה, אך על אף מזג האוויר הקר, נאספו המוני נוצרים אנטישמים בכיכר השוק, ועיני הכל נשואות היו אל השולחן הארוך סביבו ישבו הגנרלים, שרי הצבא ואישים רמי דרג. ההמונים דחקו ודחפו זה את זה והשמיעו קריאת "בוז ליהודי המרגל, מוות ואבדון לכל היהודים! כולם מרגלים!!!" שוטרים וחיילים הצליפו במגלבים מעל לראשי ההמון, ופילסו דרך ליהודי שהובל כבול בשלשלאות ברזל. פניו היו שקטות ורגועות, והוא צעד עם מלויו אל הגרדום. על אף קריאות הזעם והגידוף שסביבו - לא הועם ברק עיניו הזוהרות. מבתים רבים הציצו יהודים מבוהלים ומפוחדים, אך מה יכולים אומללים אלו לעשות למען בן עמם ההולך למות על קידוש ה'. היהודי הועמד ליד השולחן הארוך, ניתן אות והושלך הס בקהל, ואחד הפקידים קם על רגליו וקרא בקול נמרץ ממגילה ארוכה לאמר: "אתה נידון למוות בירייה. יסלח לך האלוקים על פשעך הגדול. בגדת במולדתך האהובה, שרצית למוסרה ביד אויב ע"י אורות האיתות שלך...". מיד העמידו את היהודי כשפניו אל הקיר. ההמון צמא דם, רעש וגעש. פעמוני הכנסייה צלצלו בחוזקה, ולועי הרובים כוונו אל מול היהודי, הכל חיכו בנשימה עצורה לפקודה: "אש"!". ואז נשמע קול שעטת סוסים דוהרים מרחוק. אלו הלכו וקרבו במהירות, המצביא העליון של המחוז הגיע וצעק במלוא גרונו: "הנה, הבאתי לכם עוד יהודים מעיירה אחרת'." קני הרובים הורדו, הושלך הס. ואז פנה המצביא העליון אל שני היהודים שהביאו חייליו עמם ואמר: "הגידו יהודים, הדלקתם אמש נרות בחלונותיכם? כן, או לא?" "כן, אדוננו השר" ענו היהודים. "ומדוע?" הוסיף השר ושאל. "מנהג קודש הוא לנו בכל שנה ושנה, לזכר הניסים והנפלאות שעשה ה' אלוקינו לאבותינו, בימים ההם - בזמן הזה". "מתי היו ניסים אלו?" שאל המצביא הסקרן. "אדונינו השר, לפני יותר מאלפיים שנה...". "לא נכון, יהודים - לא ולא, אמר המצביא. לא לאבותיכם בלבד עשה ה' את הניסים הללו, אמש - עשה לנו נס גדול! מוקפים היינו אויבים בחשכת הלילה בסביבה זרה לנו, לא ידענו לאן ננוס וסכנה איומה נשקפה לנו. רק הודות לשביבי האור שנצנצו מחלונותיכם ניצלנו". היהודים שוחררו לאכזבת ההמון צמא הדם, ולשמחת יהודי העיירה, ולשרשרת ניסים שעשה לנו ה' בימי החנוכה - נוסף גם נס זה. בימים ההם - בזמן הזה.

(מורשת אבות)

שביבים / שאול שיף

הגרי"ג ויינברג זצ"ל ניצח רב-אמן בשחמט

נכתוב כאן יסוד שאמר הגאון רבי נח וינברג זצ"ל, ראש ישיבת 'אש התורה', שכאשר אמרו אותו לכמה מגדולי ישראל סמכו את ידיהם על הדברים ואמרו שהם דברי-אמת. מהמעשה המובא להלן נלמד גם כמה מאמצים עושה הקב"ה לבל ידח ממנו נידח. עד כדי כך שהקב"ה בורא בריאות מיוחדות בעולמו שאי אפשר להאמין שהן התרחשו אי-פעם, וכל זאת כדי להחזיר נפש אחת מישראל לכור מחצבתה. הגר"נ ויינברג זצ"ל פעל כידוע גדולות ונצורות כדי להשיב לב ישראל לאביהם שבשמים. הישיבה שייסד בעיר העתיקה בירושלים, שוכנת כידוע מול הכותל המערבי, ומדי פעם היו יורדים אנשי הישיבה לרחבה הגדולה ומתבוננים באנשים המגיעים לשם, ומקרבים אותם ליהדות ולשמירת מצוות. בספר שראה אור על פעילותו של ראש ישיבת 'אש התורה' מסופר, שפעם ירד הרב ויינברג לרחבת הכותל המערבי, ומצא שם אדם שעשה עליו רושם שאפשר לקרבו ליהדות. הוא ניגש אליו והזמינו לביתו. הבחור הגיע, ואכן התרשם מאוד מצורת ההנהגה של הישיבה, והסכים ללמוד. לאחר שבועיים שבהם עלה והתעלה, הגיע הבחור אל הרב ויינברג והודיע שהוא בא כדי להיפרד. ראש הישיבה שאל לסיבת הפרידה, והבחור סיפר שהוא נחשב לאחד מ'גאוני' השחמט, וכיון שיש תחרות שחמט עולמית באמריקה, הוא נוסע כדי להתמודד שם

על התואר 'אלוף השחמט'... הרב ויינברג הבין שאם הבחור יעזוב עתה את הישיבה, הוא כבר לא ישוב יותר, והיה אכפת לו מאוד על כך שלאחר המאמצים שכבר השקיע בבחור זה, יילך עתה הכל לאיבוד. הוא ביקש מהשי"ת שייתן לו בפיו תשובה יעילה והגיונית, שתוכל להשפיע על הבחור להישאר בישיבה ולא לנסוע לתחרות השחמט באמריקה. הגר"נ ויינברג התפלל, והשי"ת נענה. הרעיון שעלה במוחו היה כדהלן. ראש הישיבה פנה אל מומחה-השחמט ואמר לו: בוא נעשה עסק; אנחנו נשחק יחדיו בשחמט, אם אתה תנצח אותי אתן לך כפרס את כל הוצאות הטיסה לאמריקה; אבל, אם אני אנצח אותך, תיתן לי תקיעת-כף שאתה נשאר בישיבה. הבחור הופתע למשמע הדברים, אבל הסכים. והנה, השניים יושבים ליד לוח השחמט, למרבה הפלא בתוך זמן קצר ניצח הרב ויינברג את הצעיר-המומחה, שלאחר תקיעת הכף שנתן, לא נותרה לו ברירה, אלא להישאר בישיבה. והוא אכן נשאר, ועלה במעלות התורה עד שצמח והפך לבן-תורה אמיתי. בשלב מסוים הוא ניגש אל הרב ויינברג ושאל אותו: כשאני הסכמתי בזמנו לשחק איתך, הסיבה לכך הייתה פשוטה,כיון שהייתי בטוח שאנצחך, ואז אקבל את הוצאות הנסיעה! אבל האם תוכל להסביר לי כיצד העזת אתה לשחק איתי בשחמט? הרי לא נגעת במשחק זה מעודך, ואני הרי נחשב כאחד האמנים בארץ, ואיזו הווה-אמינא היתה לך שתוכל לנצח אותי? השיב לו הרב ויינברג בדברים שהם יסוד עצום באהבת ישראל בפרט, ובדרכי עבודת השם בכלל. הסיבה שיצאתי לשחק איתך הייתה, כי רציתי בכל נפשי ומאודי לעזור לך להמשיך להתעלות בישיבתנו. בליבי לא הייתה שום כוונה אחרת, אלא אך ורק הדאגה שדאגתי כיצד לשמר בקרבך את מה שכבר קיבלת, ושתוכל להמשיך ולהתעשר באוצרותיה של היהדות. גם התפילה שהתפללתי להשי"ת, שייתן לי רעיון טוב, יצאה אפוא ממש מתוך ליבי. הייתה זו תפילה טהורה ביותר, שבה ביקשתי מהשי"ת שישאיר אותך בבית המדרש. וכשאדם רוצה בכל מאודו להשיג מטרות נעלות שכאלו, וכאמור - אין לו שום כוונות אחרות, הקב"ה מסייע לו להשיג את המטרה הנכספת הזו, שלא בדרך הטבע! שערים חדשים נפתחים לו, ולפתע הוא מגלה כוחות חדשים ועצומים שלא היו לו, וכולם עומדים לרשותו כדי להגיע אל המטרה. אני רציתי בכל מאודי, והקב"ה לקח את אצבעותיי וכיוון אותן על לוח-השחמט כדי שאנצח אותך - הסביר הרב ויינברג. וכאמור, שאמרתי את היסוד הזה בפני כמה מגדולי ישראל, הסכימו לדברים, ואמרו שהם נכונים מאוד, ותקפים לא רק בסיפור דלעיל, אלא כל יהודי ויהודי שתהיה לו כוונה טהורה להשיג מעלות רוחניות כאלו ואחרות, ולא יתערב בכך שום רצון אחר, השי"ת יסייע לו שלא בדרך הטבע.

הילד בן ה-9 הצליח להרים את המכונית שנפלה על אביו

ובאותו הקשר: מעשה שהתרחש באמריקה.מכוניתו של אדם אחד התקלקלה באמצע הדרך, וכדי לבדוק מה הבעיה השתמש הנהג במכשיר מיוחד המרים את המכונית ומאפשר לרכון מתחת הרכב, ולבדוק היכן ממוקדת הבעיה. המכשיר ככל הנראה לא היה תקין, והמכונית נפלה על הנהג שהיה מתחתיה. מה שקרה עכשיו היה ממש לא ייאמן! בעוד כל האנשים מסביב נבהלים וצועקים, הגיע ילדו בן ה-9 של הנהג אל המכונית, וניסה בכוחות-לא-לו להרים אותה מעל אביו, ו ...הצליח. כשניסו מאוחר יותר לבדוק האם הבן הזה ניחון בכוחות עצומים ועל-אנושיים שכאלה, התברר שלא מיניה ולא מקצתיה. מדובר בילד רגיל, ואפילו חלש מכפי טבעו! אבל, כפי שאמרנו לעיל; הילד הצליח להרים את המכונית הכבידה, מפני שהוא הגיע להגשים את המטרה הזו מתוך מטרה אחת ויחידה, אמיתית מאין כמותה: להציל את אביו. וכשזה כך, הוא מקבל כוחות מיוחדים שאין לאנשים אחרים.

כיצד לא בייש מרן הגרש"ז אויערבך עד לא-כשר

מעשה היה אצל מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שהגיע פעם לסדר קידושין בחתונה, וראה שאחד העדים האמורים לשמש כעדי-הנישואין הוא אדם פורק-עול, שאינו כשיר כלל לעדות.מי שהכיר את מרן הגרש"ז, שחן הוצק בשפתותיו וכולו היה מלא בדבש-של-תורה, ידע שבשום אופן הוא לא יבייש עתה את העד. מה עשה הגאון? פנה אל העד ואמר לו: תראה, חלה כאן טעות מסוימת; חושבני שהזמינו אותך לסידור-קידושין, ואותי הזמינו להיות עד... אז בוא ונעשה כך, ואתה תסדר את הקידושין... וכך היה. וכמובן שגם סידור הקידושין היה בפיקוחו של מרן זצ"ל. נמצאנו למדים כיצד מנצלים גדולי ישראל את גאונותם ופקחותם העצומה - כדי לא לבייש יהודים, גם אם מדובר ביהודים שאינם מתאימים לתארי-כבוד כלשהם... מידה זו מצאנו רק אצל גדולי ישראל האמיתיים, ולא אצל 'מנהיגים' אחרים, הפועלים רק מכוח הרצון לשמור על כבודם האישי, ואם הרצון הזה בא על-חשבונו של אדם אחר, לא איכפת להם מכך כלל וכלל. בניגוד מוחלט לגדולי הדור, היודעים שתפקידם בעולמם הוא לשמור על כבודו יתברך, והוא רוצה לשמור על כבודו של בר-אנוש באשר-הוא.

תפילה להצלחתה של חנות אופניים

בעליה של חנות אופניים נתן כסף לראש־כולל על מנת שהאברכים יתפללו להצלחתו. ומעשה שהיה כך היה: יהודי שומר מצוות תכנן לפתוח חנות חדשה לאופניים, וכדי שתהיה לו הצלחה בעסקיו נקט בדרך יחודית. הוא ניגש לראש כולל ונתן לו סכום כסף גדול של 10.000 שקלים, וביקש שהאברכים יתפללו להצלחתו במשך 3 חודשים. והנה, כעבור חודשיים הוא מגיע אל ראש הכולל ומודיע לו שאין עוד צורך כבר להתפלל להצלחתה של חנות האופניים. לתמיהתו של ראש הכולל, הוא מסביר שהעסקים לא צלחו בטוב, והוא נקלע לקשיים כלכליים עד שנאלץ לפשוט את הרגל, וממילא אין כבר צורך להתפלל. ראש הכולל בא אל הגר"י זילברשטיין שליט"א וסיפר שנתקל בבעיה. בתחילה, הוא מספר, כשהאיש נתן לי את הכסף וביקש שנתפלל להצלחתו, שמעתי שהוא אומר שהוא פותח חנות ל...נעליים, ועל זה ביקשתי מהאברכים להתפלל. והנה עכשיו אני שומע שהיה מדובר בחנות לממכר אופניים. ראש הכולל אמר שאם כן תפילתנו לא הייתה מדויקת, וציטט את המקורות המדברים על כך שכאשר אדם עומד בתפילה לפני בוראו, צריכה התפילה להיות מדויקת, כמו שהתפלל יעקב, הצילני נא מיד אחי, מיד עשיו, כי אם היה אומר רק מיד אחי, או רק מיד עשיו, תפילתו לא הייתה נשמעת. וכן יש לכך מקורות נוספים, כמו זה בפרשת חוקת, שם מובא שהעמלקים דיברו בלשון כנענית, כדי שהיהודים

יחשבו שהם כנענים ויתפללו על מפלת הכנענים, בעוד שהם משתייכים לזרע עמלק. ואם התפילה של האברכים לא היתה מדויקת, יתכן שבגלל זה העסקים שלו לא הצליחו. ראש הכולל שאל האם הוא צריך להחזיר את הכסף לבעל החנות. השבנו לו שלדעתנו לא צריך להשיב את הכסף, שכן הכסף שבעל החנות נתן לראש הכולל היה כסף של צדקה, ועל כך נאמר בגמרא [בבא בתרא, דף י' עמוד א'] על הפסוק [משלי, פרק י"ט פסוק י"ז] "מלווה ה' חונן דל" - 'אלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו, כביכול עבד לוה לאיש מלוה'. ופירש רש"י: "מלוה ה' חונן דל - החונן דלים נעשה מלוה להקב"ה, וכתיב ועבד לוה לאיש מלוה". ואגב, בספר 'לקט יושר', תלמידו של בעל 'תרומת־הדשן' [הלכות ימי סליחות, אות י"ב] מביא בשם החבר משה מינץ, לבאר ע"י מאמר הגמרא הנ"ל הכיצד אפשר לקרוע ולבטל גזירות קשות ורעות על ידי מצוות גמילות חסדים. שהרי אם האדם החונן דלים הופך להיות מלווה של הקב"ה, כלשון הפסוק 'מלווה ה' חונן דל', הרי הקב"ה נעשה כביכול עבד של המלווה הזה, ככתוב 'עבד לווה לאיש מלווה'. והנה מצאנו שלמרות שבכל מקרה של תובע־ונתבע הולכים אחר הנתבע, ואם הוא רוצה בי"ד פלוני חייבים ללכת לבי"ד ההוא, אבל בלווה־ומלווה הולכים אחר המלווה, שכן עבד לווה לאיש מלווה. ואם כן, החונן דל, שהפך להיות מלווה של הקב"ה, יכול לטעון שהוא רוצה להתדיין עם הקב"ה בבית דין של חסד ורחמים, וזה מה שאומרים בפיוט 'ונתנה תוקף' - 'ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת', שהחונן־דלים יכול לבחור את כסא הרחמים. ואם כן גם במקרה של חנות האופניים, ברגע שהאיש נתן את הכסף לתמיכה באברכים, הקב"ה הפך כביכול ל'עבד' שלו', וכשמדובר בעבד - הרי כדי שהחנות תצליח, לא צריך להגיע לתפילות שהתפללו האברכים, מפני שעבד עושה את רצון אדונו בשלימות, ולכן ברור שגם במקרה זה הקב"ה גילגל את העניינים על־מנת שיהיו לטובת בעל החנות. ואם החנות בכל זאת לא הצליחה בעסקיה, צריך לומר השי"ת ראה שזו תהיה טובתו של הבעלים, ולכן השבית את החנות [אולי מפני שהיה מדובר באופניים חשמליים, אודותם הועלו לאחרונה טענות רבות], אבל ראש הכולל אינו צריך להחזיר את הכסף.

[כל הנ"ל מ"קול ברמה", ביטאון קהילת רמת אלחנן בני ברק]

כוחה של אמונה

סיפר הרה"ג הצדיק, ר' יוסף אהרן רבינוביץ המוכר על שם חיבורו "פרי דוד": יהודי חסידי בוורשה פנה אליו בשאלה, היות והוא סובל מחמצן בקיבתו, פקדו עליו הרופאים לאכול רק מאכלים קלים ותכופים לבישולם. הרשאי הוא איפוא לאכול פשטידה בשבת? עניתי לו: "רשאי הנך לאכול פשטידה בשבת ולא יזיק לך מאומה בעה"י. שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא. אין לך איפוא משום מה לחשוש". "האמנם רבי, לא יזיק לי?" שנה האיש, בהמתינו להבטחה כפולה. "לא, שוב אסור לך לאכול! הישנות שאלתך מוכיחה שאמונתך בכוחה של השבת רופפת היא, משום כך אסור לך לסמוך על זאת, אלא עליך למלא בדיוק אחרי הוראות הרופא", הטעים באוזניו הצדיק רבי יוסף אהרן רבינוביץ זצ"ל.

דמעות שליש

/ הרב תומר אנגלסמן

המפגש של יוסף ובנימין מסתיים בבכי. אין סכר שיכול לעצור דמעות של אחים שהופרדו במשך שנים רבות וכעת מתוודעים אחד לשני.

רש"י מפרש שהבכי שלהם לא היה מהתרגשות על שזכו להתאחד, אלא בכי על נושא כאוב. החורבן.

מדוע מפרש כך רש"י? רש"י שם לב שהתורה מדגישה שיוסף בכה על צווארו של בנימין ובנימין בכה על צווארו של יוסף. הצוואר בפסוק, לפי רש"י, הוא הנושא שעליו הם בוכים, ולא רק המקום שבו ירדו דמעותיהם, שהרי הצוואר לא מוזכר בבכי של יוסף על שאר אחיו ולכן יש כאן בכי של אבלות.

מהו הנושא שמרומז במילה 'צוואר' שאותו התורה מדגישה שעליו בכו יוסף ובנימין? על פי הפסוק בשיר השירים שמפרש שצוואר נמשל למגדל: "צוארך כמגדל..." מסביר רש"י שהבכי של יוסף הוא על שני בתי המקדש שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב וכן הבכי של בנימין הוא על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו להיחרב.

המדרש על הפסוק בשיר השירים שואל מה מלמדת ההשוואה של בית המקדש לצוואר? אומר המדרש, שבכל הימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים היה צווארם של על ישראל זקוף בין אומות העולם, וכיון שחרב בית המקדש, נכפף כביכול צווארם של ישראל. לכן, יש כאן דמעות שליש על שלש חורבנות: חורבן המשכן, חורבן המקדש וחורבן הכבוד הלאומי.

בימינו, הגדולה שבאומות העולם, ארצות הברית, זוקפת את כבודם של ישראל דווקא בקשר לירושלים וכמו בימי כורש נזכה בימינו לסיים את המפגש של כל האחים בשמחה ובבניין מגדל ירושלים.

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדואייל: besod@013net.net